

3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie, Dz. U. z 2001r. Nr 80, poz. 872.
4. Стукало Н. В. Особливості формування політики регіонального розвитку Болгарії та Румунії / Н. В. Стукало, М. І. Деркач // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». Вип. 5 (10/2), 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dnu-wej.dp.ua/index.php/sgmev/article/view/83/93>; І. Ліщинський. Стратегія формування полюсів зростання в Болгарії / Н. В. Стукало Н. В.еркач // Вісник Тернопільського національного університету. – 2016. - № 3. – С. 60-71. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/14887/1/%D0%9B%D1%96%D1%89%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%86..pdf>
5. Гетьманчук М. Регіоналізація Європи : практика і теорія / М. Гетьманчук, О. Кукарцев // Політичний процес в Україні у 2004 році: регіональні аспекти. (Матеріали конференції, Львів 12 лютого 2005 р.) / Упоряд. Романюк А., Скочмяс Л. – Львів: ЦПД, 2005. – С. 23-28.
6. Зелер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС: Порівняльний аналіз / Жак Зелер [пер. з фр. В. Ховтуна].- К.: Основи, 1996. – 420 с.
7. Татаренко Т. Баланс інтересів як умова територіально-політичного розвитку політичного простору / Тетяна Татаренко // Політичний менеджмент. – 2010. – № 3. – С. 3-18.
8. Томпсон Е. Регіони, регіоналізація та регіоналізм в сучасній Європі / Е. Томпсон // Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів. – Луганськ: Альма-матер_Знання, 2002. – С. 95-110.
9. Панченко Т. Регіональна структура країн Європи: спроба типологізації / Тетяна Панченко // Політичний менеджмент. – 2011. – № 3. – С. 157-169.
10. Мороз О. Реформування місцевого самоврядування в Україні: євроінтеграційні виклики / О. Мороз // Ефективність державного управління. Зб. наук.праць. – 2015. – Вип. 44. – С. 29-35
11. Council Regulation (EEC) No 2052/88 on the tasks of the Structural Funds: OJ L 185, 15.7.1988
- 12 Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and the Council on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS); OJ L 154, 21.6.2003. The consolidated version of the Regulation is set out in Annex 1 of this document. (4) OJ L342 18.12.2013
13. Commission Regulation (EU) No 868/2014 of 8 August 2014 amending the annexes to Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS), OJ L 241, 13.8.2014.
14. Regions in the European Union. – Eurostat. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. – P. 6

Володимир МАЦЬКІВ

асистент

Прикарпатський національний університет
ім. В. Стефаника, м. Івано-Франківськ

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ

Модель управління фінансовим забезпеченням має будуватися на принципах:

1) єдності (методика розрахунку показників програмної моделі повинна бути єдиною для всіх суб'єктів підприємництва);

2) універсальності (показники повинні застосовуватися ними незалежно від галузевих відмінностей);

3) порівнянності (показники повинні виражатися в однакових одиницях виміру, мати однаковий економічний зміст і враховуватися за певні періоди);

4) достовірності (вихідні дані для розрахунку показників повинні міститися в документах, що мають юридичну силу і статус нормативно-правового акта);

5) суттєвості (результати застосування методики повинні використовуватися для прийняття подальших рішень в сфері управління фінансами).

Система аналітичних коефіцієнтів – провідний елемент аналізу фінансового стану, застосовується різними групами користувачів: менеджерами, аналітиками, акціонерами, інвесторами, кредиторами. Виділяють п'ять груп показників за такими напрямками фінансового аналізу.

1. Аналіз ліквідності. Показники цієї групи дозволяють описати і проаналізувати здатність підприємства відповідати за своїми поточними зобов'язаннями. В основу алгоритму розрахунку цих показників закладена ідея зіставлення поточних активів (оборотних коштів) з короткостроковими пасивами. В результаті розрахунку встановлюється, чи в достатній мірі забезпечено підприємство обіговими коштами, необхідними для розрахунків з кредиторами по поточних операціях. Оскільки різні види оборотних коштів мають різний ступінь ліквідності (здатністю і швидкої конвертації в абсолютно ліквідні кошти – грошові кошти), розраховують кілька коефіцієнтів ліквідності.

Ефективність поточної фінансово-господарської діяльності може бути оцінена тривалістю операційного циклу, що залежить від оборотності коштів в різних видах активів. Прискорення оборотності свідчить про підвищення ефективності використання активів. Тому основними показниками є ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів: фондівіддача, коефіцієнти оборотності коштів у запасах і розрахунках.

2. Аналіз фінансової стійкості. За допомогою цих показників оцінюються склад джерел фінансування і динаміка співвідношення між ними. Аналіз ґрунтується на тому, що джерела коштів різняться рівнем ціни капіталу, ступенем доступності, рівнем надійності, ступенем ризику тощо.

3. Аналіз рентабельності. Показники цієї групи призначені для оцінки загальної ефективності вкладення коштів у підприємство. На відміну від показників інших груп тут абстрагуються від конкретних видів активів і аналізують рентабельність капіталу в цілому. Основними показниками є рентабельність сукупного капіталу і рентабельність власного капіталу.

4. Аналіз стану та діяльності на ринку капіталів. В рамках цього аналізу виконуються просторово-тимчасові зіставлення показників, що характеризують стан підприємства на ринку цінних паперів: дивідендний дохід, дохід на акцію, цінність акції та ін. Цей фрагмент аналізу виконується переважно підприємствами, акції яких вільно котируються на біржі. Підприємство, що має тимчасово вільні грошові кошти і бажає вкласти їх в цінні папери, також орієнтується на показники даної групи.

Фінансово-інвестиційний потенціал підприємства – це відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату за умови:

– наявність власного капіталу достатнього для виконання умов ліквідності і фінансової стійкості;

– можливості залучення капіталу в обсязі, необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів;

– рентабельності вкладеного капіталу;

– наявності ефективної системи управління фінансами, що забезпечує прозорість поточного і майбутнього фінансового стану.

Оцінка рівня фінансової стійкості підприємств в загальному вигляді здійснюється цілою низкою показників, за допомогою яких можна сформулювати комплекс оперативних і

довгострокових заходів з протидії негативних чинників, попередження і подолання можливих негативних загроз. Це передбачає необхідність вивчення таких аспектів фінансової діяльності підприємства, як: поліпшення якості активів, збільшення власного капіталу, достатність рівня рентабельності з урахуванням фінансових ризиків, необхідний рівень ліквідності з одночасним отриманням стабільних доходів і можливостей залучення позикових коштів.

Програма поглибленого аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства виглядає наступним чином:

1. Попередній огляд економічного і фінансового становища суб'єкта господарювання.

1.1 Характеристика загальної спрямованості фінансово-господарської діяльності.

1.2. Виявлення «проблемних» статей звітності.

2. Оцінка і аналіз економічного потенціалу суб'єкта господарювання.

2.1. Оцінка майнового стану.

2.1.1. Побудова аналітичного балансу-нетто.

2.1.2. Вертикальний аналіз балансу.

2.1.3. Горизонтальний аналіз балансу.

2.1.4. Аналіз якісних зрушень у майновому положенні.

2.2. Оцінка фінансового становища.

2.2.1. Оцінка ліквідності.

2.2.2. Оцінка фінансової стійкості.

3. Оцінка і аналіз результативності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

3.1. Оцінка виробничої (основний) діяльності.

3.2. Аналіз рентабельності.

3.3. Оцінка положення на ринку цінних паперів.

При оцінці фінансової стійкості важливо використовувати сукупність найрізноманітніших методів, що становлять певну систему. В першу чергу, це методи фінансового аналізу стану підприємства: метод порівняння, вертикальний аналіз, горизонтальний аналіз, факторний аналіз, аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів, нормативний, балансовий, метод експертних оцінок і метод абсолютних і середніх величин. Це так звані кількісні або формалізовані методи. Вони поділяються, в свою чергу, на статистичні, бухгалтерські, економіко-математичні та інші методи.

Важливу роль в аналізі фінансової стійкості підприємства відіграють відносні показники, адже вони згладжують інфляційний вплив на всю звітність. Вони дають змогу зіставити непорівнянні показники за абсолютними величинами, більш стійкі в часі. Відносні показники для оцінки фінансового стану підприємства повинні утворювати аналітичну систему показників. А це означає, що вони не повинні дублювати один одного, не суперечити один одному, не залишати не охоплених елементів.

Ресурсно-факторний підхід до управління фінансовою стійкістю підприємства передбачає виділення стадій трансформації фінансових ресурсів: фінансові умови, які виступають джерелами фінансових ресурсів, перетворюються у фінансові запаси, які трансформуються в чинники виробництва, проходячи далі такі стадії, як формування витрат, виручки, прибутку, капіталізації активів, інвестиції, формування капіталу, що визначає нові фінансові умови.

Доцільно виділити найбільш поширені фінансові показники, котрі складаються з таких груп.

– показники фінансової стійкості (показники структури капіталу і платоспроможності або коефіцієнти управління джерелами коштів). Показники характеризують ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Якщо співвідношення власного капіталу і позикових коштів має значне відхилення в бік боргів, підприємство може легко збанкрутувати, якщо в декілька кредиторів одночасно зажадають свої гроші назад;

– коефіцієнти, що характеризують платоспроможність і ліквідність підприємства. Ці показники відображають здатність підприємства вчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями (оплачувати рахунки постачальників, повертати кредити, здійснювати оплату праці робітників, вносити платежі до бюджетів і в позабюджетні фонди). Якщо загальні активи підприємства є більшими ніж його довгострокові і короткострокові зобов'язання, то воно вважається платоспроможним. Високий коефіцієнт платоспроможності свідчить про те, що у підприємства є можливість при мінімальному фінансовому ризику залучити додаткові кошти з сторони. Відсутність коштів у підприємства на рахунку в банку в певний момент часу може призвести до кризового фінансового стану, тому необхідно приділяти належну увагу їх наявності. Здатність будь-якого активу трансформуватися в грошові кошти є не що інше, як ліквідність, а тривалість часового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена, називається ступенем ліквідності. Показники ліквідності дозволяють оцінити здатність підприємства оплатити свої короткострокові зобов'язання, реалізуючи свої поточні активи (оборотні кошти);

– показники рентабельності (прибутковості), що узагальнюють результати економічної ефективності діяльності підприємства. Показники рентабельності відображають факторне середовище формування прибутку підприємств і можуть застосовуватися при аналізі ефективності управління підприємством, при визначенні довгострокової перспективи, а також використовуватися як інструмент ціноутворення та інвестиційної політики. Показник рентабельності більш повніше, ніж прибуток, характеризує остаточні результати господарювання, тому що його величина показує співвідношення ефекту з наявними або використаними ресурсами;

– коефіцієнти управління активами (показники ділової активності), що здійснює прояв в динамічності розвитку підприємства, досягненні ним поставлених цілей. Показники ділової активності характеризують результати і ступінь інтенсивності менеджменту, поточної основної виробничої діяльності, ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;

– показники ринкової активності і положення на ринку цінних паперів, що характеризують стан акцій підприємства на цьому ринку. Показники ринкової активності підприємства є одним з основних аспектів, котрий цікавить власників суб'єкта господарювання та потенційних інвесторів. Тобто, прибуток, що отриманий від інвестованих коштів власників компаній завдяки зусиллям керівництва фірми. При цьому власників цікавить належний розподіл прибутку, зокрема яка його частина реінвестується, а яка частка виплачується їм як дивіденди. Прибуток, що направляють на розвиток, показує, якою мірою підприємство зберігає здатність до самофінансування, тобто до зростання власного капіталу за рахунок внутрішніх джерел.

Отже, аналіз фінансової стійкості та платоспроможності підприємства набуває особливої актуальності в умовах фінансової кризи, оскільки основною причиною забезпечення стійкості підприємства є створення достатнього обсягу фінансових ресурсів, необхідних для підтримки конкурентоспроможного виробництва, своєчасного виконання зобов'язань перед співробітниками, кредиторами, податковими органами тощо. Тому в сучасних умовах існує необхідність розробки і вдосконалення аналітичних інструментів діагностики стану підприємства, здатних адекватно оцінювати фінансове забезпечення.